

Fontos a Németországgal foglalkozó két lecke is (4. és 22.), mert alapvető földrajzi, történelmi és kultúrtörténeti ismereteket gyűjthetnek a tanulók autentikus – gyakran – szaknyelven.

Mivel a szerzők a hallás-, olvasás-, beszéd- és íráskészséget egyenlő mértékben és szisztematikusan szándékoznak fejleszteni, minden leckerészben más készségre összpontosítanak. Az olvasási készséget fejlesztő szövegek elemzése közben például különböző olvasási stílusokat kell elsajátítani. Az elkészítendő étel receptjét szóról szóra (total), egy újsághírt tájékozódva (orientierend), az útikönyvet súlypontosva (selegierend) érdemes olvasni.

A hallás utáni értést fejlesztő egységekhez logikusan felépített feladatsorok csatlakoznak. A kazettáról hallható információkat a gyakorlókönyv végén találjuk nyomtatásban.

Minden leckében rengeteg beszélgetésre és sok írásbeli munkára ösztönző feladatot találunk. Ezenkívül konkrét elméleti összefoglalás és produktív feladatok segítségével megtanulhatunk nyilatkozni, tömöríteni, ábrát elemezni, képeket leírni, vitát folytatni, jegyzetelni, levelet, önéletrajzot és álláspályázatot fogalmazni, helyesen érvelni, egyszerűbb verseket értelmezni stb.

Természetesen mindez elképzelhetően a megfelelő szókincs elsajátítása nélkül, így hát e tekintetben különösen kemény munka vár arra, aki a *Wége*-t választja tananyagul.

Rendszerezett nyelvtani ismereteket nem tartalmaz sem a tankönyv, sem a gyakorlókönyv. Az előbbiben előforduló nyelvtani gyakorlatok elsősorban az írott, illetve hallott szövegekhez kapcsolódnak. A gyakorlókönyv a tankönyv kínálta ismeretek, készségek finomítását, biztosabbá tételét szolgálja. Tematikus felépítése meg egyezik a tankönyvével. Feladatai részben az egyes leckerészekhez kapcsolódnak (ilyen esetben mindkét könyvben utalások találhatóak a megfelelő helyen), részben egy-egy lecke egészéhez tartoznak. Megoldásukat olykor rövid, egyértelmű

magyarázatok, szabályok segítik. Hosszabb kifejtést igénylő nyelvtani jelenségeknél egy nyelvtankönyv megfelelő fejezetére hívják fel figyelmünket a szerzők.

Néhány gyakorlat valóban számot tarthat az igényesebb magyar nyelvtanuló érdeklődésére is, ezek viszont nem ölelik fel egészében azokat a nehézségeket, melyek a magyar anyanyelvűeknek ezen az erős középfokú szinten gondot okoznak. Feltétlenül szükséges ezért véleményem szerint egy német-magyar kontrasztív szemléletű kiegészítő nyelvtani gyakorlókönyv használata.

A tananyag általános jellemzője, hogy minden lehetőséget megragad a tanulók közötti kommunikáció élénkítésére. Gyakran kell a feladatokat párban, csoportmunkában, illetve közösen megoldani. Ez is hozzájárul a kötetlen munkalétkör kialakulásához.

Kontrasztív nyelvtani gyakorlatok mellett Magyarországon magyarról németre fordítandó feladatokkal is célszerű kiegészíteni ezt az egészében jól sikerült, korszerű tananyagot.

Gacs Judit

Jack Richards, Jonathan Hull és Susan Proctor

Changes I–III

English for International Communication
Cambridge University Press, Cambridge,
1994

A Cambridge University Press legújabb, három részből álló tankönyvsorozata a kiadó széleskörű tapasztalataira épül: egyrészt megőrzi mindazokat a vonásokat, amelyeket a tanárok és diákok a *The Cambridge English Course* régebbi és új változatában, valamint az *Interchange* című könyvben hasznosnak ítélték, másrészt pedig a kiadóhoz érkezett tanácsokat megszívvelve az eddigieknél könnyebben kezelhető kurzust tett elénk. Talán ezekre a változtatásokra is utal a cím: *Changes*.

A *Changes* három kötete a majdnem teljes kezdő szintről középfokú tudásig juttatja a középiskolás vagy fiatal felnőtt

diákat. Egy-egy szint elsajátításához 90–120 órára van szükség, így a heti 3–4 tanórán belül tanuló osztály egy teljes tanév során végez el egy-egy szintet. A három tankönyv anyagának elvégzése után a középiskola negyedik tanévében ismétlés, összefoglalás és sokoldalú vizsga-előkészítés után sikeres középfokú magyar állami vagy nemzetközi nyelvvizsga tehető.

Amint az alcím jelzi, a szerzők az angol nyelvet a nemzetközi kommunikációt elősegítő eszközként tanítják, tehát a tanulót a nyelv természetes használatára készítik fel. Ez a következetesen megvalósított alapelv határozza meg a sorozat egészének felépítését, szemléletmódját és minden apró részletét.

A kommunikatív nyelvtanításban immár megszokott módon a szerzők hétköznapi szituációkban, a munka, a tanulás, a szórakozás gyakori helyzeteiben mutatják be a nyelvtant és a terület legfontosabb szókincsét. Az új anyag prezentálását mindig bőséges írásbeli és szóbeli munka követi, amelynek során a diákok fokozatosan jutnak el a kötött gyakorlástól az egyre szabadabb, egyre önállóbb használatig.

Az új funkciók automatizálására a munkafüzet többnyire egyetlen helyes megoldást feltételező feladatai adnak lehetőséget, a szabadabb nyelvhasználatra pedig a tankönyvben szereplő problémák csoportos vagy párokban történő megoldása során nyílik lehetőség.

A tankönyv és a munkafüzet elkülönülő szerepének és egymásra épülésének jó példája az első kötet harmadik leckéje, amelynek címe: „Köszönöm nem... Csak nézelődöm...”, és a vásárlás témakörét dolgozza fel a kezdők szintjén. Itt a munkafüzet a számokat, bizonyos árucikkek többes számát, a birtokos és a mutató névmásokat kéri számon, párbeszéd sorrendbe szedését és hirdetések tárgyának azonosítását várja el, valamint a vásárlási helyzetben elhangzó mondatok magyarrá fordítását kéri. Mindezek a változatos feladatok otthon, önállóan végezhetőek, és néhány perces osztálymunkával megbízhatóan ellenőrizhetőek. A felsorolt nyelvi

elemek szintetizálására szolgál ezek után az a tankönyvi csoportmunka, amikor egymást kell vásárlási és költségek számlájáról faggatni, majd kiszámolni a csoport átlagos havonkénti kiadásait. A későbbiekben áruházi jelenetet kell eljátszani, majd telefonon érdeklődni egy eladó berendezés típusáról, áráról, színéről, stb. Ezek nyilvánvalóan nagyon összetett feladatok, amelyek számtalan megoldási lehetőséget kínálnak, nagy kihívást és ugyancsak nagy sikerélményt jelentenek. Természetesen amikor az osztály a feladattal viaskodik, a háttérben mindig ott állnak az osztálytársak és elsősorban a tanár maga, aki tud segíteni, ha a megbeszélés esetleg elakad vagy ha sorozatosan helytelen nyelvi formákat eredményez.

A hetvenes évek eltűzött beszédcenrikusságának immár világosan észlelhető hibáiból tanulva a *Changes*, akárcsak a mai könyvek többsége, a nyelvtant és a tanuló anyanyelvét ismét jelentőségének megfelelően kezeli. A bekeretezve, magyarázatokkal és nyelvtani címkékkel ellátott nyelvtani útmutató, illetve az angolos fordulatok fordíttatása számottevően megkönnyíti a tanár és az intelligens nyelvtanuló munkáját. Ugyanez mondható el a minden harmadik lecke után következő ismétlésről és a hozzá kapcsolódó feladatlapról. A tesztek csak a tanári kézikönyvben szerepelnek, így kiválóan használhatóak témazáró dolgozatként.

Sok korábbi tankönyvhöz képest, ahol a szerteágazó anyagban a tanuló sokszor nem találta a lényegét, a *Changes* pozitív változása az is, hogy a jól elkülönülő szövedetek világosan jelzik, hogy melyek azok a szavak, kifejezések és nyelvi szerkezetek, amelyeket mindenkinek meg kell tanulnia ahhoz, hogy valódi haladást és jó eredményt érhesen el.

Szintén üdvözölhető, hogy a *Changes* tananyaga nem korlátozódik csupán a beszéd és a beszédértés tanítására, hanem valódi kommunikatív szemléletű tankönyvként a nyelvvel történő ismerkedés első perceitől kezdve rendszeresen fejleszti az írás és az olvasás készségét is. Talán a so-

rozatnak éppen itt érhető tetten az egyetlen lényeges hiányossága: az olvasmányok érdekesek, de sajnos kevés van belőlük. A magyar diákok több és nehezebb olvasnivaló anyaggal is könnyen és szívesen megbirkóznának.

A *Changes* sorozat egyik legérdekesebb újdonsága a minden fejezetben szereplő *Snapshot*, azaz jellegzetes pillanatsfelvétel napjaink nemzetközi világának, legelsősorban azonban Nagy-Britannia és az Egyesült Államok életének izgalmas vonatkozásairól. A pillanatsfelvételek grafikonok, adatok, szemléletes illusztrációk és néhány szavas kísérőszöveg formájában a családról, munkáról, szokásokról, tanulmányokról és sok más érdekes területről adnak hiteles képet, ezáltal szélesítve a tinédzserék általános műveltségét, tájékozottságát. A diákok feladata általában az adatok szavakba öntése, értelmezése és a hazai viszonyokkal történő összehasonlítása, ami esetenként értelmes, izgalmas vitákat eredményezhet.

A Cambridge University Press tananyagaiban már megszokott módon a *Changes* sorozat minden darabját részletes, ötletes és kiemelkedően jól használható tanári kézikönyv, gondosan szerkesztett munkafüzet, valamint jó minőségű kazetták teszik teljessé.

Mindezek alapján a *Changes* jó szívvel ajánlható kisebb vagy nagyobb középiskolai osztályok és fiatal felnőttek csoportos oktatására.

Tímár Eszter

Häublein-Müller-Rusch-
Scherling-Wertenschlag

Memo

Langenscheidt Verlag, München, 1995

Az alább bemutatandó tan- és egyben gyakorlókönyvből, kazettából valamint szó-tárból álló tankönyvcsomag a nyelvkönyvek napjainkra jellemző bőséges kínálata mellett is különös figyelmet érdemel, mivel a modern (kommunikáció-központú) nyelvoktatás gyakorlatában mindaddig a

szókincs és a komplex készségfejlesztés terén a leglassúbb az előrehaladás.

A tizennyolc rövid, átláthatóan tagolt, egymástól tartalmilag független egységből álló könyv lehetővé teszi, hogy az egyénileg tanulók a kedvüknek és érdeklődésüknek leginkább megfelelő témával foglalkozzanak először, a csoportos tanulásban pedig a tanár koncepciójának megfelelően segítheti a különböző középfokú vizsgákra való differenciált felkészülést. Az egyes egységek elején a tanár és a tanuló egyaránt tájékozódhatnak a rész-témákról (pl. a 15. fejezet címe „Állam és társadalom”, résztémái pedig: nemzet és nacionalizmus, háború és béke, bevándorlók/vendégmunkások, politika és pártok, jog és törvénykezés). Mivel a *Memó*-val egyénileg is lehet tanulni, a feladatok megfogalmazása pedig minden esetben érthető, nem is készült hozzá tanári kézikönyv. Az egyes fejezetekben található (mindhárom német nyelvű országból származó) szövegek autentikusak, aktuálisak és változatosak: feliratok, használati utasítások, hirdetések, újságcikkek, versek és prózarészletek.

A könyvekben az irodalom szerves része az egységeknek, nem pedig afféle díszítőelem, mint az olyan tananyagokban, amelyek az irodalmi szövegrészleteket egyszerűen a leckék végére biggyesztve a tanárra bízzák a feldolgozás mikéntjét. A *Memó*-ban helyet kapott a klasszikusok közül többek közt Heinrich Heine, Franz Kafka, Max Frisch, Karl Valentin, a még kevésbé ismertek közül Antonio Fian, Helmut Seethaler, Dragica Rajcic. Szövegeik a könyvben található képzőművészeti alkotásokkal együtt (fotók, művészi rajzok, festmények, pl. George Grosz, Gustav Klimt, Arnold Böcklin) intellektuális kihívást jelenthetnek a nyelvet tanulók számára. Rokonszenves vonás, hogy a szerzők Európán nem kizárólag Nyugat-Európát értik, hanem valóban egész Európát, ahol minden országnak megvan a maga helye (nemzeti és nyelvi sajátosságaival együtt), és ahol a különböző nyelvi és kulturális közösségek tagjainak van miről beszélget-